

ŚIST

Świętokrzyski Instytut
Samorządu Terytorialnego

**Analiza sytuacji na świętokrzyskim rynku pracy
i mechanizmy współpracy świętokrzyskich jednostek
samorządu terytorialnego z Instytucjami Rynku Pracy**

Kielce 2020

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji
Obywatelskich na lata 2018 – 2030

Program Rozwoju
Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

Syntetyczny opis obecnej sytuacji i trendów na rynku pracy w województwie świętokrzyskim

Analizując sytuację i trendy na świętokrzyskim rynku pracy oraz możliwe mechanizmy współpracy świętokrzyskich samorządów z Instytucjami Rynku Pracy należy na wstępie wyraźnie zaznaczyć, że woj. świętokrzyskie jest jednym z najmniejszych regionów w Polsce (zajmuje obszar 11 711 km², co stanowi 3,7% powierzchni Polski) i jest położone w środkowo-południowej części kraju. Z Regionem Świętokrzyskim bezpośrednio sąsiadują województwa, które mają na swoim terenie duże miasta przemysłowo-akademickie (np. Lublin, Rzeszów, Łódź) oraz największe polskie aglomeracje (Aglomeracja Warszawska, Aglomeracja Śląska, Aglomeracja Krakowska). Jednocześnie w ramach samego już woj. świętokrzyskiego dominują obszary wiejskie i w zdecydowanej mniejszości terytorialnej są miasta oraz gminy miejskie. Potwierdzeniem tej struktury jest poniższa mapa:

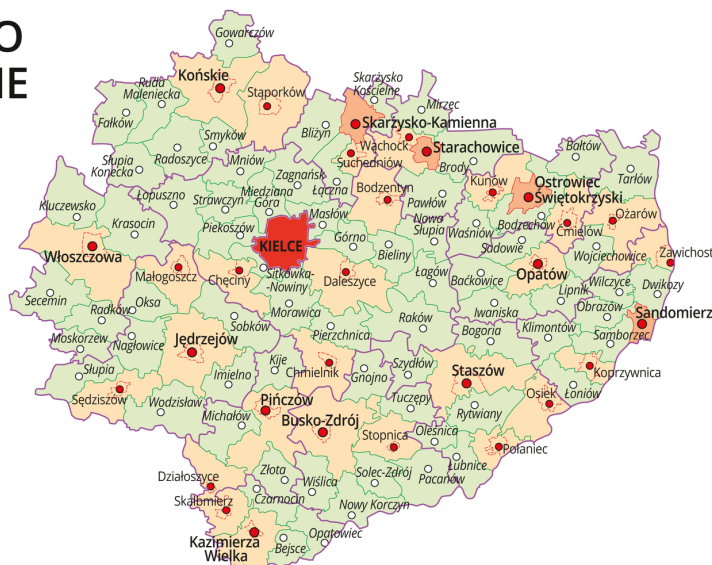
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

0 50 km

Końskie
● stolica powiatu
— granica powiatu

POWIAT GRODZKI
■ miasto na prawach powiatu

POWIAT ZIEMSKI
■ gmina miejska
■ gmina miejsko-wiejska
■ gmina wiejska

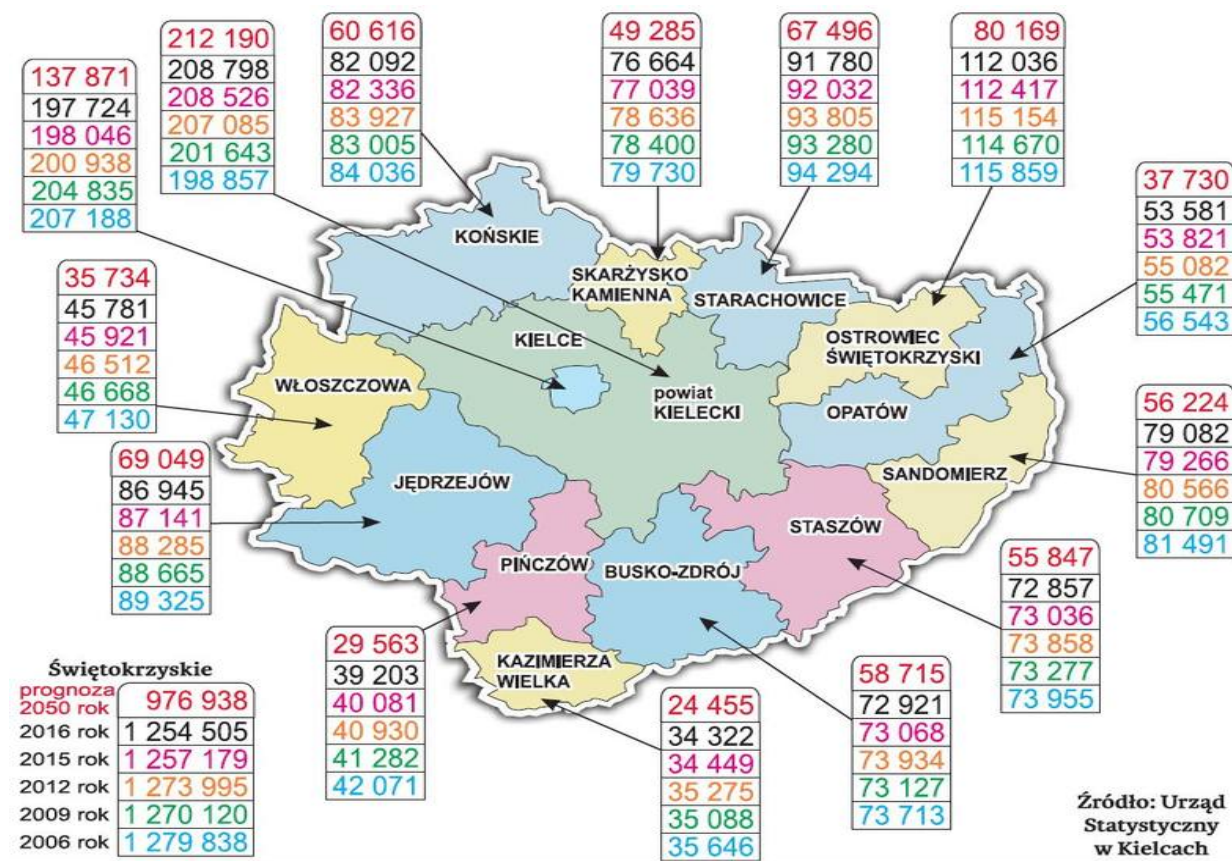
Źródło: <https://epodreczniki.pl/a/moje-miejsce-zamieszkania-i-jego-polozenie-na-administracyjnej-mapie-polski/DBz3hwjD0>

Opisana powyżej sytuacja powoduje, że województwo świętokrzyskie posiada relatywnie mały skali regionalny rynek pracy oraz cechuje się od wielu lat silnym ujemnym saldem emigracji zewnętrznej, głównie wśród osób młodych i w wieku

produkcyjnym, krórczy wyjeżdżają na studia lub od pracy do wymienionych powyżej, sąsiednich dużych osrodków miejskich i aglomeracji (głównie: Warszawa, Kraków, Śląsk).

W tej sytuacji i zgodnie z tego typu stałym trendem Region Świętokrzyski sukcesywnie zmniejsza liczbę swoich mieszkańców. Obecnie woj. świętokrzyskie jest zamieszkiwane przez około 1,2 mln osób. Większość populacji województwa świętokrzyskiego stanowią kobiety (51,2%), większy jest też udział ludności wiejskiej (55,1%). Gęstość zaludnienia wynosi 106 os./km² (w kraju 123 os./km²). Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 60,5% ogółu populacji województwa. Niestety zgodnie z prognozami Urzędu Statystycznego w Kielcach Region Świętokrzyski będzie sukcesywnie „tracił” mieszkańców, co potwierdza poniższa mapa:

Źródło: Urząd Statystyczny w Kielcach

Źródło: <https://echodnia.eu/swietokrzyskie/liczba-mieszkanow-swietokrzyskiego-maleje-zatrwarzajacy-raport/ar/c3-11802091>

Zgodnie z powyższymi danymi praktycznie wszystkie świętokrzyskie powiaty będą w kolejnych latach obserwowały zmniejszanie liczby swoich mieszkańców i to w tempie

dramatycznym. Przykładowo typowo rolniczy powiat opatowski, w perspektywie następnych 30 lat straci około 34% swoich obecnych mieszkańców, zaś powiat skarżyski, z silną dominantą funkcji przemysłowo-produkcyjnych, straci ok. 38% z obecnej liczby swoich mieszkańców. Jedynie powiat kielecki ziemski w prognozie do roku 2050 r., przygotowanej przez Urząd Statystyczny w Kielcach, nieznacznie zwiększy liczbę swoich mieszkańców o około 6,5%, co w głównej mierze będzie wynikać z intensywnej migracji części obecnych mieszkańców Kielc do gmin sąsiednich.

W tej sytuacji należy wyraźnie zaznaczyć, że opisane powyżej prognozy będą jednym z kluczowych wyzwań w zakresie optymalnej i efektywnej współpracy świętokrzyskich samorządów terytorialnych z Instytucjami Rynku Pracy w celu maksymalnej redukcji i spowolnienia tych niekorzystnych trendów. Jest to tym bardziej ważne, że zgodnie z informacjami przedstawianymi regularnie przez Europejski Portal Mobilności Zawodowej (EURES) koniunktura gospodarcza w województwie świętokrzyskim była bardzo korzystna w ostatnich latach, jednakże w ostatnim czasie można zaobserwować jej coraz wyraźniejsze osłabienie, wynikające zarówno z wieloletnich cykli gospodarczych w Polsce i na świecie, jak i odłożonego w czasie negatywnego efektu ekonomicznego długotrwałej pandemii, spowodowanej wirusem SARS-CoV-2.

Dodatkowy czynnikiem dosyć specyficznym dla świętokrzyskiego rynku pracy jest relatywnie niewielka liczba tzw. dużych firm w proporcji do wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Tego typu rozdrobnienie świętokrzyskich firm nie daje odpowiedniego efektu skali, w sytuacji gdy lokalne samorządy mają możliwość nawiązywania współpracy tylko z niewielką liczbą lokalnych dużych firm. Największymi firmami w województwie świętokrzyskim są: Grupa Kapitałowa ROVESE S.A. (producent wyrobów do wykańczania i wyposażenia łazienek), NSG Group w Polsce Sp. z o.o. (produkcja i przetwarzanie szkła marki Pilkington), BARLINEK SA (produkcja parkietów i paneli podłogowych), Grupa Kapitałowa ZPUE (rozwiązania dla elektroenergetyki), MESKO SA (produkcja amunicji i rakiet), CELSA Huta Ostrowiec Sp. z o.o., Zakłady Górniczo-Metalowe "Zębiec" (produkcja kotłów centralnego ogrzewania do ogrzewania domów, produktów dla budownictwa, wiertnictwa i odlewnictwa), MAN Bus Sp. z o.o.

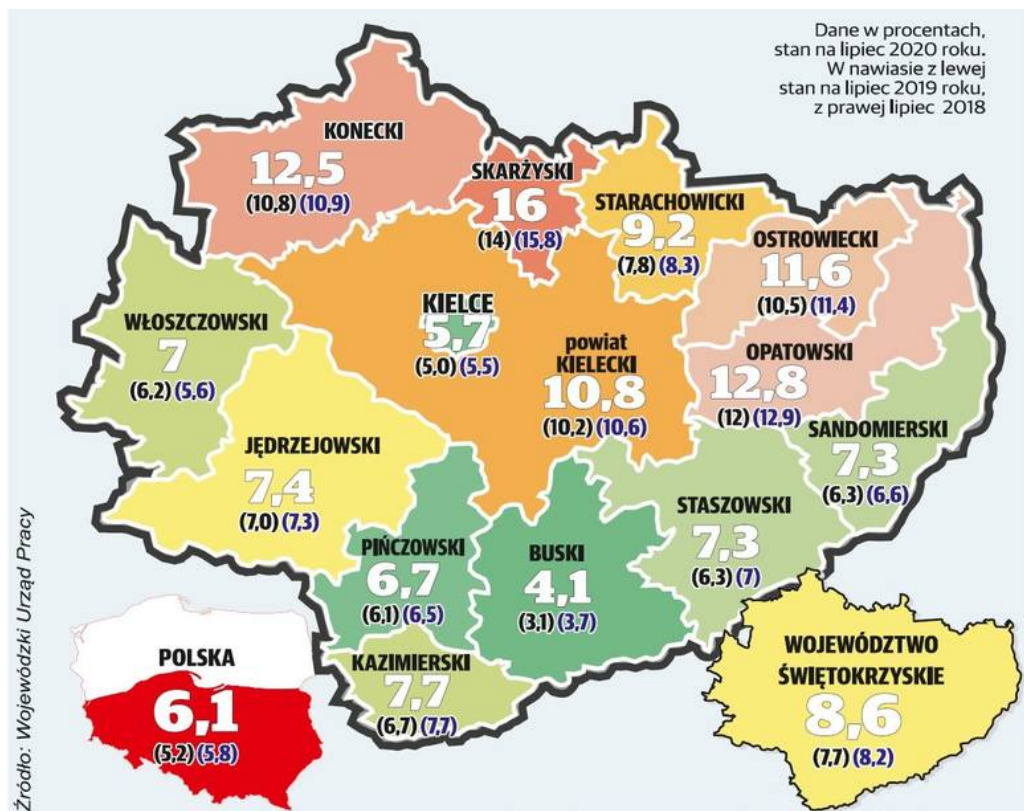
Starachowice (produkcja autobusów), NSK Bearings Polska S.A. (produkcja łożysk), KOLPORTER Sp. z o.o. (dystrybucja prasy), Pod Telegrafem SA (produkcja wyrobów piekarniczych, cukierniczych i garmażeryjnych) oraz VIVE TEXTILE RECYCLING (recykling tekstyliów). Najwięksi inwestorzy zagraniczni w regionie to firmy z Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Japonii, Belgii i USA. Powyższy opis jednocześnie potwierdza, że duże firmy w regionie świętokrzyskim są głównie skupione w ramach Miasta Kielce oraz tzw. Powiatów Północy Woj. Świętokrzyskiego (na osi: Skarżysko-Kamienna – Starachowice – Ostrowiec Świętokrzyski), czyli na części obszaru dawnego Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz w ramach dynamicznie się rozwijającej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Starachowicach.

Wymienione powyżej czynniki strukturalne powodują, że kolejnym aspektem kluczowym w obszarze rozwoju współpracy świętokrzyskich samorządów z Instytucjami Rynku pracy jest zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej, szczególnie na obszarach wiejskich woj. świętokrzyskiego. Generalnie wg. danych przekrojowych w ostatnich kwartałach 2020 r. współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się w województwie świętokrzyskim średnio na poziomie ok 54% i był niższy niż w kraju (średnia ok. 56%). W podziale według płci zdecydowanie wyższą jego wartość nadal notowano wśród mężczyzn, niż u kobiet. Jednocześnie wskaźnik zatrudnienia również był niższy niż w kraju. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie świętokrzyskim wynosiła na koniec lipca 2020 roku 8,6% i była niższa o 0,9% niż w lipcu 2019 roku.

Poniższa mapa, przygotowana przez Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach jednoznacznie potwierdza, że od lat najwyższa stopa bezrobocia utrzymuje się generalnie północnych powiatach woj. świętokrzyskiego (m.in. powiat skarżyski, konecki, ostrowiecki, opatowski). Jednocześnie skalę wyzwania w zakresie poprawy mechanizmów współpracy świętokrzyskich samorządów lokalnych z Instytucjami Rynku Pracy potwierdza stały trend znacznie wyższego poziomu bezrobocia w Regionie Świętokrzyskim w porównaniu ze średnią ogólnopolską (6,1% w lipcu 2020 r.)

Źródło: <https://www.swietokrzyskie.pro/bezrobocie-w-swietokrzyskiem/>

Jednocześnie, zgodnie z tym, co już zasygnalizowano powyżej, natężenie ubytków ludnościowych w regionie w 2018 roku było najwyższe w kraju, w wyniku przyspieszenia tempa zarówno strat naturalnych, jak i migracyjnych. Pod względem strat naturalnych województwo świętokrzyskie w 2019 roku uplasowało się na drugim miejscu, natomiast na trzecim pod względem strat migracyjnych: (silniejszy ubytek naturalny odnotowało tylko łódzkie, a migracyjny w wyniku zmiany pobytu na stałe - lubelskie i warmińsko-mazurskie). Niemal we wszystkich powiatach świętokrzyskiego miał miejsce ujemny przyrost naturalny, jak i straty migracyjne, wyjątek stanowił powiat kielecki, który w obu przypadkach odnotował wartości dodatnie. Najsilniejsze procesy depopulacji zachodzą w powiatach: skarżyskim, opatowskim i ostrowieckim. Opisane trendy jednoznacznie wskazują, że potrzebna jest przemyślana terytorializacja i większe uelastycznienie mechanizmów współpracy między świętokrzyskimi samorządami a Instytucjami Rynku Pracy. Przykładowo inne będą optymalne metody interwencji i wsparcia dla osób poszukujących pracy w ramach typowo rolniczego powiatu opatowskiego, a inne dla typowo post-przemysłowego powiatu skarżyskiego.

Dostępność miejsc pracy w województwie świętokrzyskim

Sprzyjająca w ostatnich latach koniunktura gospodarcza zachęcała świętokrzyskich przedsiębiorców do poszerzania swojej działalności, co z kolei wygenerowało potrzebę stworzenia nowych miejsc pracy. Przykładowo w 2018 r. do urzędów pracy w województwie świętokrzyskim zgłoszono 35 097 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Jednocześnie zauważalny jest spadek ofert zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy. W skali roku pracodawcy zgłosili o 6,5 tys. (15,6%) mniej miejsc pracy i aktywizacji zawodowej. W opinii ekspertów badania Barometr zawodów, rekordowo niski poziom bezrobocia, jak i dobra koniunktura gospodarcza powodują, że przedsiębiorstwa coraz częściej odczuwają brak zarówno pracowników wykwalifikowanych, jak również niewykwalifikowanych do wykonywania prostych prac fizycznych. Największe trudności z obsadzeniem wakatów mają pracodawcy z branży budowlanej, metalowej, transportowej i mechaniczno-samochodowej.

W tej sytuacji pojawia się pytanie otwarte w zakresie polepszenia mechanizmów współpracy starostw powiatowych, jako organów prowadzących dla świętokrzyskich szkół zawodowych w zakresie, z regionalnymi Instytucjami Rynku Pracy. Przykładowo liczba ofert pracy złożona do powiatowych urzędów pracy województwa świętokrzyskiego w 2018 r. według grup zawodów przedstawiała się następująco: przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (125), specjaliści (1702), technicy i inny średni personel (2899), pracownicy biurowi (3951), pracownicy usług i sprzedawcy (7684), rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (254), robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (8590), operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (3870), pracownicy wykonujący prace proste (6022).

Należy pamiętać, iż znaczny udział sektora budowlanego w gospodarce regionu świętokrzyskiego powoduje silne zapotrzebowanie na kwalifikacje z tego obszaru (poszukiwani są m.in.: betoniarze i zbrojarze, murarze i tynkarze, monterzy instalacji budowlanych, pracownicy robót wykończeniowych, robotnicy budowlani oraz obróbki drewna i stolarze). W branży metalowej największy niedobór dotyczy wykwalifikowanych spawaczy z uprawnieniami, ślusarzy oraz operatorów obrabiarek skrawających. W transporcie i spedycji, branży dynamicznie rozwijającej się i zwiększającej zatrudnienie, poszukiwani są kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, kierowcy autobusów i magazynierzy. W branży

samochodowo-mechanicznej brakuje mechaników pojazdów samochodowych, blacharzy i lakierników oraz operatorów i mechaników sprzętu do robót ziemnych. W regionie poszukiwani są także elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy. Ponadto podmioty działające w gastronomii i przemyśle spożywczym zgłaszają niedobór kucharzy, piekarzy oraz szefów kuchni. Brakuje fryzjerów i krawców z odpowiednimi umiejętnościami. W służbie zdrowia jest niewystarczająca liczba lekarzy, pielęgniarek i położnych, co w dużej mierze spowodowane zostało wyjazdami „białego personelu” do pracy za granicę. Sytuację pogarsza fakt przechodzenia na emeryturę znacznej liczby pielęgniarek i położnych, przy jednocześnie niewielkim zainteresowaniu osób młodych pracą w tych zawodach.

Powyżej opisane zapotrzebowanie na wskazane zawody i profesje wyraźnie potwierdza konieczność większej koncentracji wysiłków i zasobów świętokrzyskich samorządów powiatowych na bardziej efektywnym kształceniu w szkołach zawodowych i branżowych, zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem świętokrzyskiego rynku pracy. Jednocześnie w obliczu rosnących braków kadrowych, pracodawcy coraz częściej są skłonni do obniżania wymagań stawianych kandydatom i zatrudniania osób celem przyuczenia do wykonywania zadań na danym stanowisku. W procesie rekrutacji rośnie znaczenie takich czynników jak chęć do pracy, odpowiedzialność i uczciwość.

Dostępność pracowników w województwie świętokrzyskim

Kolejnym wyzwaniem w skali praktycznie wszystkich świętokrzyskich samorządów jest wsparcie dla procesów zapewnienia odpowiedniej liczby odpowiednio wykształconych pracowników i przygotowanych do pracy w świętokrzyskich firmach, zgodnie z obecnymi oczekiwaniami. Na koniec 2019 r. w rejestrach urzędów pracy w województwie świętokrzyskim figurowało 37 279 bezrobotnych poprzednio pracujących. Wśród nich najwięcej było zatrudnionych w sekcjach: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych - 6080 (16,3%), przetwórstwo przemysłowe - 5780 osób (15,5%), budownictwo - 3413 (9,2%), pozostała działalność usługowa - 3302 (8,9%) oraz administracja publiczna i obrona narodowa -2347 (6,3%). Najwięcej poszukujących pracy było wśród sprzedawców - 3352, kucharzy - 1205, techników ekonomistów - 1146, ślusarzy - 909, robotników gospodarczych - 845, fryzjerów - 828, murarzy - 759, techników mechaników - 706,

pomocniczych robotników budowlanych - 700 oraz krawców - 698. Wskazane liczby potwierdzają rosnący rozdźwięk pomiędzy grupą zawodów deficytowych w woj. świętokrzyskim (m.in. typowe zawody branżowe) oraz grupą zawodów nadwyżkowych (m.in. handlowcy, technicy ekonomiści).

Świętokrzyskie Inteligentne Specjalizacje jako ważny komponent świętokrzyskiego rynku pracy

Pojęcie „inteligentna specjalizacja” (smart specialisation) stało się jednym z najważniejszych pojęć związanych z zapisami dokumentu „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020” [Komisja Europejska, 2010, s. 1–37]. Pojęcie inteligentnej specjalizacji używane w dokumentach regionalnych jest zgodne z definicją zaproponowaną w przewodniku „Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specializations (RIS3)” (Maj, 2012) i odnosi się do narodowych lub regionalnych zintegrowanych programów transformacji gospodarczej, które spełniają pięć ważnych kryteriów, a mianowicie:

- pozwalają skoncentrować wsparcie w zakresie prowadzonej polityki i inwestycji na kluczowych krajowych/regionalnych priorytetach, wyzwaniach i potrzebach w zakresie rozwoju opartego na wiedzy, włącznie z działaniami związanymi z ICT;
- wykorzystują mocne strony i przewagi konkurencyjne danego kraju/regionu oraz jego potencjał do osiągnięcia doskonałości;
- sprzyjają innowacjom technologicznym i praktycznym, stymulują inwestycje sektora prywatnego;
- prowadzą do pełnego zaangażowania interesariuszy, zachęcają do innowacyjności i eksperymentowania;
- są oparte na obiektywnych danych i dowodach i zawierają solidne systemy monitorowania i oceny.

Proces wyłaniania inteligentnych specjalizacji powinien opierać się na kompleksowej ocenie dwóch podstawowych obszarów mających na celu wyłonienie tzw. specjalizacji gospodarczej oraz naukowo technicznej. Pierwsza z nich dotyczy wyłonienia branż działalności gospodarczej, które charakteryzują się

ponadprzeciętnymi wynikami w zakresie np.: produkcji, zatrudnienia, inwestycji generujących istotną wartość dodaną dla regionu. Druga z nich odnosi się do szeroko rozumianych zasobów wiedzy rozpatrywaną w kategorii aktywności naukowej w określonych dziedzinach oraz aktywności patentowej i możliwości wdrożeniowych w obszarach technologicznych.

W dokumencie Strategia Badań i Innowacyjności (RIS 3) „Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego 2014-2020+”, przyjętym w styczniu 2014 r. wskazano cztery obszary gospodarki regionu stanowiące inteligentne specjalizacje województwa świętokrzyskiego. Są to zgodnie z poniższą grafiką:

Źródło: opracowanie własne ŚIST

- sektor metalowo-odlewniczy; (dominacja aktywności w mieście Kielce i północnych powiatach woj. świętokrzyskiego)
- zasobooszczędne budownictwo; (dominacja w Kielcach i powiecie kieleckim)
- turystyka zdrowotna i prozdrowotna; (dominacja w powiecie buskim)
- nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze (dominacja w powiecie sandomierskim, opatowskim, buskim i kazimierskim).

Specjalizacje te są dodatkowo wspierane przez trzy obszary horyzontalne: technologie informacyjno-telekomunikacyjne (ICT), zrównoważony rozwój energetyczny oraz branżę targowo-kongresową, zgodnie z poniższą grafiką:

Źródło: opracowanie własne ŚIST

Należy w tym miejscu podkreślić, że analizując sytuację i trendy na świętokrzyskim rynku pracy oraz możliwe mechanizmy współpracy świętokrzyskich samorządów z Instytucjami Rynku Pracy jednym z pierwszych czynników, który powinien być brany pod uwagę jest rosnąca rola w świętokrzyskiej gospodarce właśnie tych opisanych powyżej tzw. Inteligentnych Specjalizacji i wszystkie podmioty działające i współpracujące w ramach świętokrzyskiego rynku pracy powinny mocniej skoncentrować się na kształceniu i zapewnieniu odpowiednich kadr do tych sektorów.

Mapa instytucji rynku pracy w ramach woj. świętokrzyskiego

Poszukując optymalnych mechanizmów współpracy pomiędzy świętokrzyskimi samorządami, a Instytucjami Rynku Pracy należy w pierwszej kolejności doprecyzować, co rozumiemy pod tym pojęciem. Instytucje rynku pracy to podmioty realizujące zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia

oraz aktywizacji zawodowej. Tym samym realizują one jedno z zadań polityki społecznej.

Zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy głównym celem działania instytucji rynku pracy jest pełne i produktywne zatrudnienie, ale działają one również w celu rozwoju zasobów ludzkich, osiągnięcia wysokiej jakości pracy, wzmacniania integracji i solidarności społecznej oraz zwiększenia mobilności na rynku pracy. Należą do nich: publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego, instytucje partnerstwa lokalnego.

Publiczne służby zatrudnienia (PSZ)

W Regionie Świętokrzyskim, podobnie jak w całej Polsce publiczne służby zatrudnienia tworzą organy zatrudnienia wraz z powiatowymi i wojewódzkim urzędem pracy, urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw pracy oraz urzędem wojewódzkim, realizującymi zadania określone ustawą. Jednocześnie Minister Pracy i Polityki Społecznej odpowiada m.in. za przygotowanie i koordynację realizacji Krajowego Planu Działań (dokumentu strategicznego, wyznaczającego kierunki polskiej polityki w zakresie zatrudnienia), tworzenie narzędzi i metod na potrzeby poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, organizacji szkoleń bezrobotnych, aktywizacji bezrobotnych i poszukujących pracy, prowadzi badania i analizy rynku pracy, dysponuje Funduszem Pracy.

Samorząd województwa świętokrzyskiego, poprzez swój organ wykonawczy tj. Zarząd Woj. Świętokrzyskiego odpowiada m.in. za politykę regionalną, podział Funduszu Pracy, analizy rynku pracy, dopasowywanie programów szkolnych do potrzeb rynku pracy, łagodzenie skutków zwolnień grupowych, prowadzenie rejestrów agencji zatrudnienia i instytucji szkoleniowych. Zadania samorządu województwa w zakresie rynku pracy realizuje Wojewódzki Urząd Pracy. W strukturach urzędu działają centra informacji i planowania kariery zawodowej, będące wyspecjalizowanymi komórkami organizacyjnymi, które prowadzą między innymi poradnictwo zawodowe oraz zajęcia aktywizacyjne na rzecz bezrobotnych i poszukujących pracy.

Natomiast świętokrzyskie samorządy powiatowe odpowiadają m.in. za opracowanie i realizację programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy; finansowanie zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy; udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy; udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników; tworzenie klubów pracy, organizowanie szkoleń, łagodzenie skutków zwolnień grupowych, rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy, przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia. Zadania samorządów powiatów wykonywane są przez Powiatowe Urzędy Pracy i ich filie. Wyodrębnionymi komórkami organizacyjnymi urzędów są centra aktywizacji zawodowej, które realizują zadania w zakresie usług oraz instrumentów rynku pracy.

Wojewódzki i Powiatowe i Urzędy Pracy finansowane są ze środków samorządu, środków budżetu państwa, Funduszu Pracy, a obecnie również ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Ponadto wypłacają one świadczenia z Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

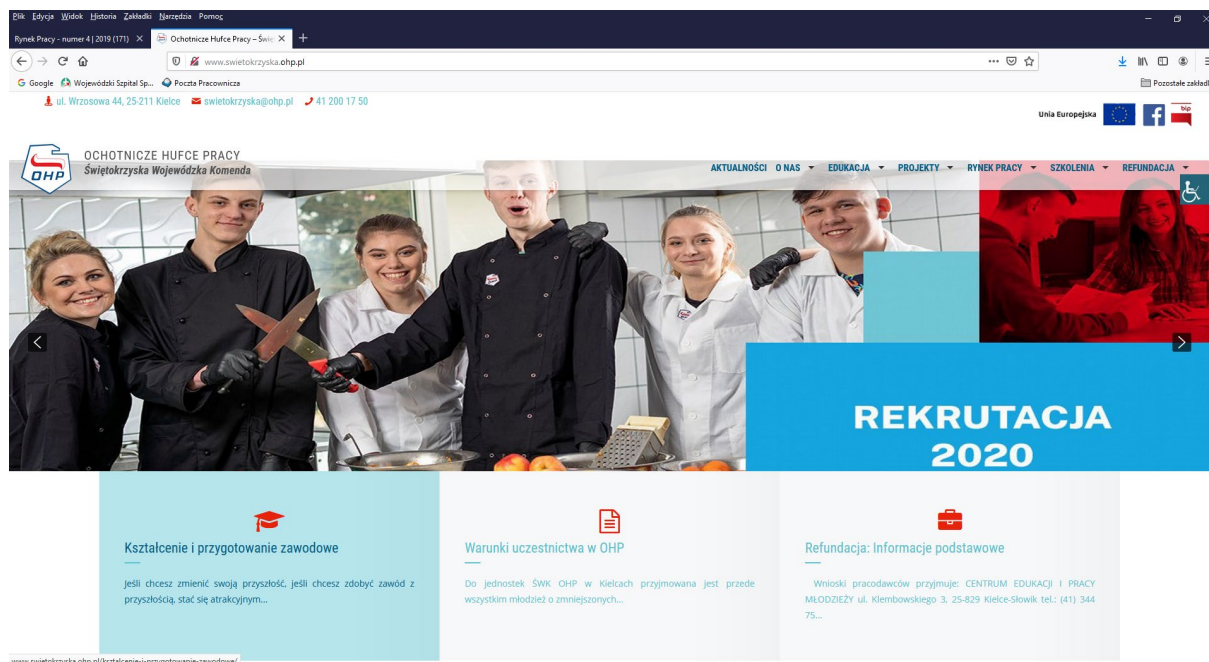
Ochotnicze Hufce Pracy (OHP)

Ochotnicze Hufce Pracy są państwową jednostką wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, oraz bezrobotnych w wieku 15-25 lat. Jako instytucja rynku pracy, realizują kompleksową działalność w zakresie rynku pracy, w ramach której świadczone są bezpłatne usługi w następujących formach: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, organizacja szkoleń, programy rynku pracy. Zadania realizowane są przez Komendę Główną OHP oraz podległe jej 16 Wojewódzkich Komend OHP, w ramach których działa sieć placówek: Młodzieżowych Biur Pracy (49), ich filii (65), Klubów Pracy (106), Punktów Pośrednictwa Pracy (45), Ośrodków Szkolenia Zawodowego (38), Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej (49) oraz Młodzieżowych Centrów Kariery (99). Placówki te są nadzorowane przez Centra Edukacji i Pracy Młodzieży (49).

Ochotnicze Hufce Pracy nie mają własnej osobowości prawnej, gospodarują wyodrębnioną częścią Skarbu Państwa. Finansowane są ze środków budżetu państwa, Funduszu Pracy, a obecnie również ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W województwie świętokrzyskim bardzo prężnie działa Świętokrzyska Wojewódzka Komenda OHP w Kielcach – poniżej witryna internetowa:

Źródło: <http://www.swietokrzyska.ohp.pl/>

Świętokrzyska Wojewódzka Komenda OHP w Kielcach bardzo aktywnie działa na kilku kluczowych obszarach świętokrzyskiego rynku pracy, tj. w szczególności:

- Oferty pracy i pośrednictwo pracy
- Doradztwo zawodowe
- Szeroki pakiet szkoleń, w tym w zakresie tzw. ginących zawodów
- Młodzieżowe Centrum Kariery
- Projekty systemowe
- Kształcenie i przygotowanie zawodowe.

Przykładem aktywnego i nowatorskiego działania Świętokrzyska Wojewódzka Komenda OHP w Kielcach jest planowane porozumienie o współpracy na rzecz świadomego wyboru kariery zawodowej

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji
Obywatelskich na lata 2018 – 2030

Program Rozwoju
Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

Wspólne działania wspierające młode osoby w wieku 15 – 25 lat w świadomym wyborze kariery zawodowej zgodnie z potrzebami rynku pracy są główną ideą porozumienia pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Kielcach a Świętokrzyską Komendą Ochotniczych Hufców Pracy w Kielcach. Obie jednostki planują wspólnie podejmować działania na rzecz promowania idei świadomego wyboru kariery zawodowej oraz kształcenia zawodowego zgodnie z potrzebami rynku pracy, będą również wzajemnie udostępniać opracowane i gromadzone przez siebie informacje zawodowe.

Agencje zatrudnienia

Agencje zatrudnienia są niepublicznymi jednostkami organizacyjnymi świadczącymi usługi w zakresie pośrednictwa pracy, pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego i pracy tymczasowej.

Agencje rejestrują swoją działalność w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Kielcach. Agencje zatrudnienia mogą realizować zlecenia urzędów pracy i starać się o dotacje celowe, choć ich działalność finansowana jest głównie w oparciu o opłaty za usługę, wnoszone przez pracodawców i pracowników.

Instytucje szkoleniowe

Instytucjami szkoleniowymi są publiczne i niepubliczne podmioty prowadzące na podstawie odrębnych przepisów edukację pozaszkolną. Prowadzą kształcenie ustawiczne z zakresu:

- kompetencji zawodowych,
- rozwijania umiejętności z zakresu poruszania się po rynku pracy.

Najczęściej oferowane formy pozaszkolnego kształcenia ustawicznego to: kursy; warsztaty szkoleniowe; seminaria lub konferencje; praktyki, staże i przygotowanie zawodowe oraz studia podyplomowe.

Część instytucji szkoleniowych to jednostki publiczne, finansowane ze środków samorządowych. Większość z nich działa na zasadach komercyjnych, pobierając opłaty za usługi. Mogą też starać się o zlecenia urzędów pracy oraz dotacje celowe.

Do instytucji szkoleniowych zaliczamy również Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, który działa bardzo prężnie jako samodzielne stowarzyszenie oświatowe nieposiadające celów zarobkowych i dobrowolnie zrzeszone w Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego. Związek reprezentuje interesy zrzeszonych w nim ZDZ-ów wobec władz państwowych, m.in. poprzez przygotowywanie i opiniowanie projektów aktów prawnych.

Rejestr instytucji szkoleniowych prowadzi Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach.

Instytucje dialogu społecznego

Instytucjami dialogu społecznego na rynku pracy są:

- związki zawodowe lub organizacje związków zawodowych,
- organizacje pracodawców,
- organizacje bezrobotnych,
- organizacje pozarządowe, – jeżeli wśród ich zadań statutowych znajduje się realizacja zadań w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Związki zawodowe są organizacjami społecznymi działającymi w oparciu o Ustawę z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, które zrzeszają na zasadzie dobrowolności ludzi pracy najemnej. Ich zadania to obrona interesów pracowników i działanie na rzecz poprawy ich sytuacji ekonomicznej i społecznej. Związki próbują przeciwdziałać zwolnieniom, kontrolują przestrzeganie kodeksu pracy przez pracodawców, zabiegają o wyższe pensje i lepsze warunki pracy dla pracowników. Często prowadzą również działalność samopomocową (np. fundusze strajkowe), edukacyjną (np. kursy przekwalifikowujące) i oświatową (np. kampanie informacyjne o prawach przysługujących pracownikom). Nieznana jest liczba związków zawodowych działających w Polsce, wiemy jedynie, że około 70 z nich jest zrzeszonych w jednej z trzech central związkowych (organizacji związkowej reprezentatywnej w rozumieniu Ustawy z dnia 6 lipca 2001 roku o Trójstronnej

Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego), które mają swoich przedstawicieli w komisjach trójstronnych oraz opiniują akty prawne. Należą do nich:

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”,
- Forum Związków Zawodowych,
- Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ).

Związki zawodowe finansują swoje działania ze składek członkowskich oraz z darowizn, spadków, zapisów, przychodów z działalności gospodarczej i dotacji celowych.

Natomiast świętokrzyskie organizacje pracodawców są samorządnymi i niezależnymi związkami pracodawców, których celem jest obrona interesów i praw pracodawców wobec związków zawodowych, organów władzy i administracji. Organizacje mają prawo uczestniczenia w sporach zbiorowych i zawierania układów zbiorowych pracy. Działania tych organizacji reguluje Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców. Najbardziej znane są związki reprezentatywne w skali kraju (reprezentatywne w rozumieniu Ustawy z dnia 6 lipca 2001 roku o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego), które mają dodatkowe uprawnienia. Mogą one uczestniczyć w obradach komisji trójstronnych czy w opiniowaniu projektów aktów prawnych. Należą do nich:

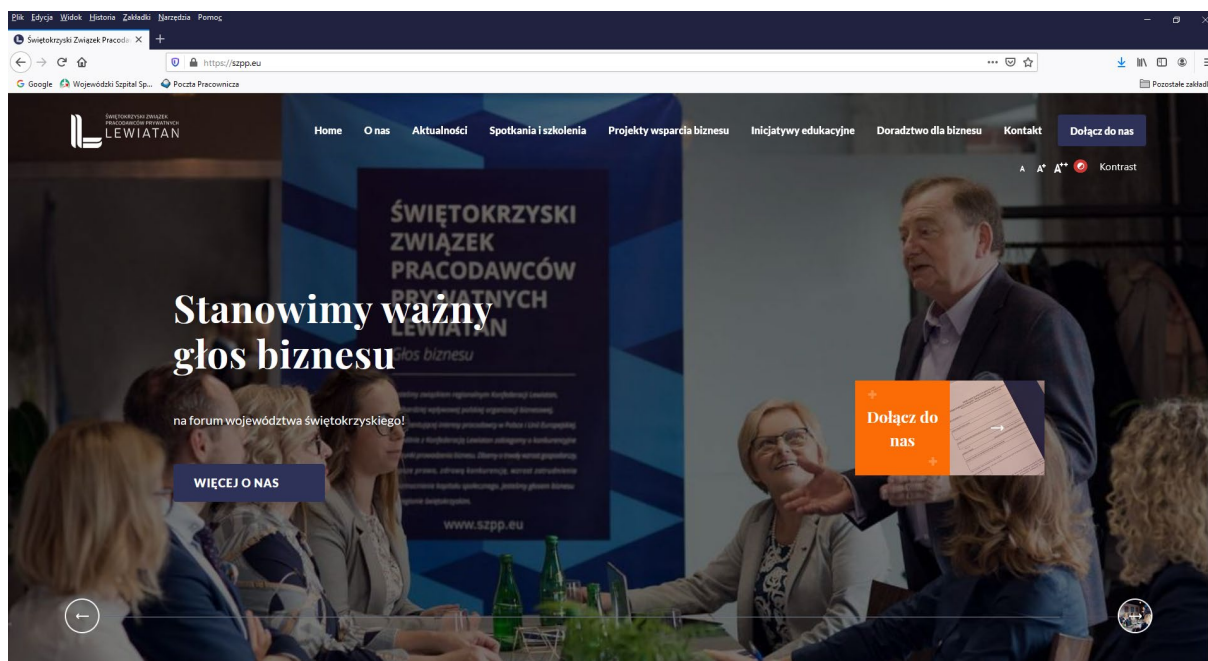
- Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej (dawniej Konfederacja Pracodawców Polskich),
- Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan (PKPP Lewiatan),
- Związek Rzemiosła Polskiego (ZRP),
- Business Centre Club – Związek Pracodawców (BCC-ZP).

W województwie świętokrzyskim szczególnie prężnie działa Świętokrzyski Związek Pracodawców Prywatnych Lewiatan, który od wielu lat intensywnie współpracuje ze świętokrzyskimi samorządami i innymi partnerami społeczno-gospodarczymi, w szczególności z Samorządem Województwa Świętokrzyskiego. Do głównych działań

pro-społecznych i pro-zatrudnieniowych realizowanych przez Świętokrzyski Związek Pracodawców Prywatnych Lewiatan należy w szczególności zaliczyć:

- Szereg projektów na rzecz wsparcia świętokrzyskiego biznesu, współfinansowanych ze środków unijnych, w tym w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020,
- Pakiet doradztwa dla świętokrzyskich firm,
- Wielorakie Inicjatywy edukacyjne
- Regularne spotkania i szkolenia tematyczne

Źródło: <https://szpp.eu/>

Podsumowując, organizacje pracodawców, takie jak wspomniany powyżej Lewiatan, finansują swoje działania ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, z własnej działalności i dochodów z majątków organizacji. Mogą również ubiegać się o dotacje celowe.

Instytucje partnerstwa lokalnego

Ostatnia forma instytucjonalna to instytucja partnerstwa lokalnego, czyli grupa instytucji realizujących (na podstawie umowy) przedsięwzięcia i projekty na rzecz rynku pracy. Instytucje te nie stanowią odrębnej formy prawnej, a czas ich funkcjonowania jest ściśle związany z długością projektu, na rzecz którego zostały

związane. W województwie świętokrzyskim ta forma praktycznego partnerstwa lokalnego w zakresie praktycznej nauki zawodu i rozwoju wzajemnej współpracy uczniów szkół zawodowych i lokalnych pracodawców została zainicjowana w 2016 r. przez Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego przy wsparciu Komisji Europejskiej i Banku Światowego, jako pierwszy tego typu pilotaż w całej Polsce.

Wskazany powyżej innowacyjny projekt współpracy na rzecz wsparcia świętokrzyskiego rynku pracy został poprzedzony wspólnym projektem partnerskim pod nazwą „**Nowoczesna Szkoła Zawodowa – Nowoczesny Region**”, obejmującym 28 szkół z całego Regionu oraz partnerów społecznych, z łączną kwotą dofinansowania z funduszy unijnych w wysokości ok. 10 mln PLN. Poniżej schemat działań merytorycznych przedmiotowym projekcie:

Źródło: opracowanie własne ŚIST

Wypracowane z tego projektu wnioski pozwoliły na przygotowanie w Departamencie Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego przy wsparciu Komisji Europejskiej i Banku Światowego unikatowego pilotażu, w którym testowano różne formy partnerstw na rzecz wspólnych działań różnych typów podmiotów w ramach świętokrzyskiego rynku pracy. Poniżej zdjęcia z uroczystego rozpoczęcia wspomnianego projektu, w którym uczestniczy przedstawiciele świętokrzyskich powiatów, szkół zawodowych oraz różnego typu organizacji pracodawców:

Źródło: opracowanie własne ŚIST

Poniżej zaprezentowano syntetycznie główne założenia przedmiotowego projektu partnerskiego, realizowanego przy wsparciu Komisji Europejskiej, ponieważ jest to do chwili obecnej najlepszy przykład innowacyjnego, wspólnego działania świętokrzyskich samorządów i innych Instytucji Rynku Pracy:

Projekt „Innowacyjna edukacja – nowe możliwości zawodowe”

- Okres realizacji projektu: sierpień 2017 – grudzień 2020
- Działanie 4.1 Innowacje społeczne
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
- Wartość projektu: 17 808 774 zł

LIDER PROJEKTU:

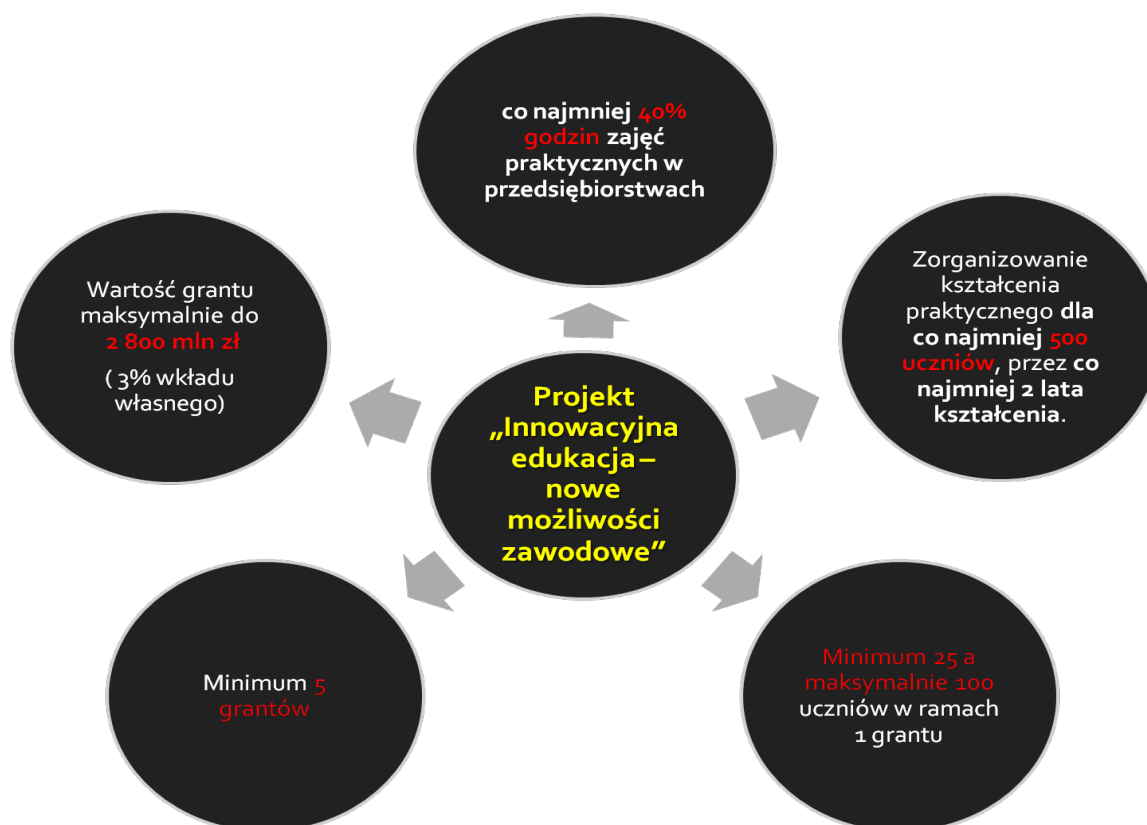
- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

PARTNER PROJEKTU:

- Instytut Szkolenia Zawodowego w Austrii (BFI)

Kluczowe działania innowacyjne w ramach przedmiotowego projektu:

Źródło: opracowanie własne ŚIST

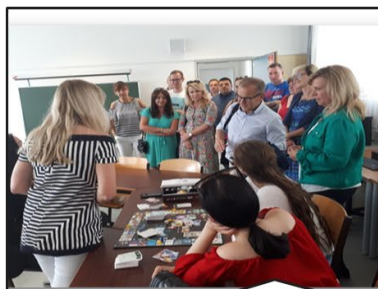
Zakres i skala projektu:

Granty	• 8 grantów/ 7 poprawnych pod względem formalnym
Liczba uczniów	• 390 uczniów/uczennic
Liczba szkół zawodowych	• 17 szkół zawodowych
Liczba przedsiębiorstw	• 50 przedsiębiorstw
Sumaryczna wartość grantów	• Ponad 8,5 mln zł
Inteligentne specjalizacje	• Wszystkie - 7 specjalizacji województwa świętokrzyskiego

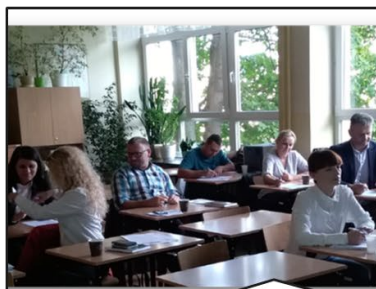
Źródło: opracowanie własne ŚIST

Przykładowe działania zrealizowane w ramach projektu:

Wizyta edukacyjna - Austria

Kursy pedagogiczne dla przedsiębiorców

Doradztwo zawodowe dla uczniów/uczennic

Doradztwo indywidualne ekspertów z Austrii

Spotkania Komitetu sterującego i Platformy Grantobiorców

Źródło: opracowanie własne ŚIST

Podsumowanie

Analizując sytuację i trendy na świętokrzyskim rynku pracy oraz możliwe mechanizmy współpracy świętokrzyskich samorządów z Instytucjami Rynku Pracy należy na podsumowanie wyraźnie zaznaczyć, że pomimo, a może wręcz z powodu negatywnych trendów na świętokrzyskim rynku pracy konieczne jest nie tylko zacieśnienie i intensyfikacja różnego rodzaju wspólnych działań realizowanych przez różnych partnerów społeczno-gospodarczych na poziomie regionalnym ale przede wszystkim wizja i kreatywność w proponowaniu i wdrażaniu nowych rozwiązań i narzędzi, takich jak właśnie pilotażowy projekt „Innowacyjna edukacja – nowe możliwości zawodowe” przygotowany przez Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego przy wsparciu Komisji Europejskiej i Banku Światowego. Bez tego typu inicjatyw Region Świętokrzyski będzie coraz słabiej przygotowany na nowe wyzwania rynku pracy na miarę XXI wieku.

